

Підтримка освіти та культури

З самого початку свого гетьманування Іван Мазепа виявив себе як великий покровитель і меценат національної культури, мистецтва, науки, освіти, православної церкви. Він був знавцем літератури, власником найкращої в Україні великої і цінної бібліотеки з інкунабулами, старовинними рукописами, раритетними виданнями на багатьох мовах.

Усвідомлюючи значення освіти для розбудови держави, Мазепа постійно опікувався навчальними закладами. Зокрема, його коштом будувалися корпуси Києво-Могилянської академії та Чернігівського колегіуму. У містах і навіть селах заснував школи, бурси, шпиталі, наділяв маєтностями українські монастирі, які на той час були вогнищами просвіти завдяки власним школам і друкарням. Активно підтримував видання творів української літератури.

Гетьман був досить щедрим меценатом: дарував храмам дорогі речі, опікувався православними святинями за межами України. За власні кошти збудував 12 церков в стилі українського бароко, названого пізніше мистецтвознавцями "мазепиним бароко", та реставрував 20 православних храмів на території всієї Гетьманщини. Він відновив Києво-Печерську Лавру, обніс її кам'яною стіною, поставив дві гарні брами з церквами над ними. Своїм коштом реставрував Софійський Собор, і побудував Софійську дзвіницю.

Жодний із гетьманів не зробив так багато, як Мазепа для розвитку культури та духовності українського народу.

Разом з тим доба гетьманства Івана Мазепи сформуvala новий тип мислення, вищий рівень

культури, освіти в Україні. Ця висота не давала занепасти набутим традиціям у літературі, мистецтві, церковному будівництві.

Гетьман Іван Мазепа належить до тих постатей в українській історії, котрі своєю діяльністю і вчинками виявляли найвищу мету українського народу – прагнення до волі й державності.

Бібліографія

Гелемб'юк, К. Мазепа – переможений, але незламний, як і його рідна земля [Текст] // Зарубіжна література в школах України. – 2016. – № 6. – С. 33-36. – Бібліогр.: с. 35.

Друзев, О. Іван Мазепа [Текст] / О. Друзев. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. – 254 с. : портр.

Журавльов, Д. В. Мазепа [Текст] : людина, політик, легенда / Д. В. Журавльов ; худож.-оформ. Б. П. Бублик, В. А. Мурликін. – Харків : Фоліо, 2010. – 382 с. – (Історичне досьє).

Нейжмак, Василь. Мазепа повернувся в Полтаву переможцем [Текст] : [на Соборному майдані Полтави встановили пам'ятник Івану Мазепі] // Голос України. – 2016. – 20 квіт. (№ 72). – С. 6 : фото.

Павленко, С. Іван Мазепа. Прижиттєві зображення гетьмана та його приближених [Текст] / Сергій Павленко. – Київ : Мистецтво, 2018. – 208 с. : іл., портр. – Включ. бібліогр. – 380 років від дня народження Івана Мазепи.

Рогожа, В. Д. Запороги [Текст] : роман-трилогія. Ч. 3. Іван Мазепа / Віталій Рогожа. – Київ : Самміт-книга, 2017. – 398 с. : іл., портр. – Лауреат президентської премії 2015 року.

Шевчук, В. О. Просвічений володар [Текст] : Іван Мазепа як будівничий Козацької держави і як літературний герой / В. О. Шевчук. – Київ : Либідь, 2012. – 462 с. : іл., портр.

м. Київ, вул. Драйзера, 6.

e-mail: library141@ukr.net.

веб-сторінка: <http://desnabib.kiev.ua>

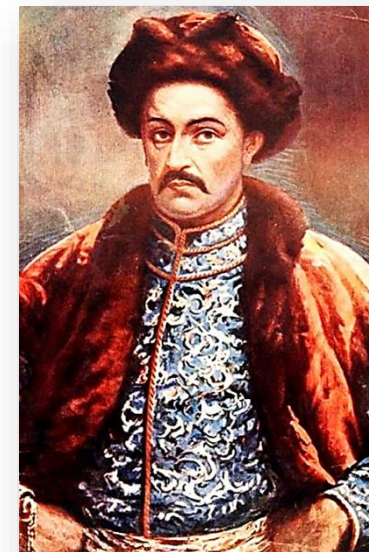
<http://www.facebook.com/desnabib>

Пам'ятка підготовлена за матеріалами фондів бібліотек ЦБС та Інтернет-ресурсів.

Централізована бібліотечна система
Деснянського району
м. Києва
Центральна районна бібліотека
ім. П. А. Загребельного

Гетьман Іван Мазепа:

погляд крізь століття
(до 380 – річчя від дня народження)

за проектом «Україна – історія,
сьогодення, майбутнє»

Пам'ятка

Київ, 2019

Шановні друзі!

В історії України гетьман Іван Мазепа — постать, навколо якої майже чотири століття точаться гострі суперечки, схрещуються різні, часто полярні думки.

Мало кому випала така цікава й трагічна доля за життя та після смерті.

Історія досі не може дати однозначну оцінку діяльності гетьмана: дехто вважає його *зрадником*, інші — *патріотом* країни, яка тривалий час знаходилася в принизливому стані васала Московії.

Здобуття незалежності Україною у 1991 році дозволило вивчати офіційні історичні документи без тиску загальноприйнятої думки та сформуванню *образу гетьмана в новому світі*.

Іван Мазепа народився 20 березня 1639 р. у с. Мазепинці (нині Білоцерківський район Київської області). Належав до родини відомої правобережної української шляхти. Початкову освіту отримав у школі Київського братства, згодом закінчив Києво-Могилянський колегіум та Єзуїтську колегію у Варшаві. Протягом трьох років навчався у Німеччині, Італії, Франції та Голландії, де здобув блискучу європейську освіту, досвід європейського політичного та культурного життя. Знав сім іноземних мов.

Служба при польському дворі та в уряді двох гетьманів — Петра Дорошенка та Івана Самойловича — вплинула на формування національних та політичних переконань майбутнього гетьмана України, який *мріяв про відродження соборної, незалежної та культурно розвиненої держави*.

Отриманий досвід в міжнародних справах, впливові зв'язки в російських урядових колах, вольові якості характеру, блискуча європейська освіта та бездоганні манери допомогли Івану Мазепі у *1687 році стати гетьманом*. Він був першим українським гетьманом, який незмінно тримав гетьманську булаву протягом майже *22 років (1687-1709)*. Цей період характеризувався економічним розвитком України-Гетьманщини, піднесенням церковно-релігійного життя та культури.

Герб гетьмана Мазепи

Державно-політична діяльність

Іван Мазепа не був демократом. Сам будучи аристократом, він цілеспрямовано створював в Україні аристократію з середовища козацької старшини й української шляхти. Підтримуючи старшину економічно, надавав їй земельні маєтності, бажав зробити її незалежною політично, дбав про її освіту й навіть зовнішню культуру.

Водночас Мазепа дбав і про захист інтересів народних мас, зменшував їм податки та панщину через видання універсалів.

Щоб успішно протистояти турецькій армії, Іван Мазепа створив *перший український флот*. На свої особисті гроші він спорудив більше 100 стругів і 600 човнів, які були розташовані на Дніпрі.

1702 р. — об'єднав обидві частини Наддніпрянської України, окупувавши Правобережжя.

Незважаючи на заборону міжнародних дипломатичних зносин, він мав численні зв'язки з монархічними дворами Європи, тим самим підносячи міжнародний імідж держави. Історична ерудиція Івана Мазепи викликала захоплення державних і військових діячів, з якими він спілкувався.

Як дипломат та мудрий гетьман, порадами якого користувався Петро I, він тривалий час лавірував в політиці, *відстоюючи максимально можливу автономію України*.

В умовах Північної війни у *1709 р.* в союзі з шведським королем Карлом XII здійснив спробу реалізувати свій військово-політичний проект, метою якого був *вихід з під протекторату Московської держави і утворення на українських землях незалежної держави*.

Але в силу багатьох причин ця спроба зазнала поразку. Сам гетьман був названий «Юдою», відлучений від церкви та підданий анафемі. Його зображення на картинах, гравюрах, іконах, навіть барельєфах було максимально знищено.